

2. Гальчинський А.С. Помаранчева революція і нова влада / А.С. Гальчинський. – К.: Либідь, 2005. – 368с.
3. Гальчинський А. Час національного пробудження. Публіцистичне есе / А. Гальчинський. – К.: НІСД, 2004. – 152с.
4. Головаха Е. Панина Н. Основные этапы и тенденции трансформации украинского общества / Е. Головаха, Н. Панина // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2006. – №3. – С.32-51.
5. Гордієнко М. Етико-моральні імперативи політичного процесу // <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=88&c=2198>
6. Кант И. К вечному миру / И. Кант // Соч. в 6т. – Т.6. – М.: Мысль, 1966.
7. Кант И. Критика практического разума // Соч. в 2-х т. – Т.2. – М.: Мысль, 1965.
8. Кульчицкий С. Украинская революция 2004р. / С. Кульчицкий. – К.: Генеза, 2005. – 368с.
9. Лавренко О. Диалектика морали і політики / Ольга Лавренко // Соціальна психологія. – 2007. – Спецвипуск. – С.30-36.
10. Український соціум / Олександр Степанович Власюк, Валентин Семенович Крисаченко, Михайло Тимофійович Степико, Анатолій Олександрович Астаф'єв и Національний інститут стратегічних досліджень; Вступ. слово І.О. Гринів. – К.: Знання України, 2005. – 792с.
11. Фролов П. Стан і тенденції розвитку суспільної моралі в інформаційному суспільстві / Павло Фролов // Соціальна психологія. – 2007. – Спецвипуск. – С.37-43.
12. Шайгородський Ю. Суспільна мораль як система цінностей // Правові засади захисту особистісних цінностей та суспільної моралі: збірник нормативних актів України / Уклад.: Ю.Ж. Шайгородський, К.П. Меркотан. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2007. – 440с. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=20&c=405>

Шاپовалова И.В. Функция морали в созидании государства

Анализируется взаимодействие морали и политики, роль морали в процессе создания государства.

Ключевые слова: человек, мораль, государство, воспитание, культура, процесс создания государства.

Shapovalova, I.V. The function of morals in the national development

Analyses of interaction between morals and policies, and the role the morals play in the process of national development.

Key words: a person, morals, a state, upbringing, culture, a national development process.

Філософське дослідження ірраціонального в організаційній культурі: особливості методології

Осмысливаются ключевые методологические проблемы и особенности инструментарию современного философского исследования феномена организационной культуры та її ірраціонального виміру.

Ключові слова: організаційна культура, ірраціональне, методологія, холістичний підхід, тріадний підхід.

Одним із актуальних аспектів проблематики філософії управління, яка набуває все більшої популярності в умовах зростаючої невизначеності і нестабільності соціально-економічного середовища, є феномен організаційної культури. Його осмислення актуалізується, коли загострюється потреба в пошуку нестандартних методів стимулювання персоналу і пошуку варіантів рішення проблем, оскільки організаційна культура постає чи не найбільш комплексним способом м'якого, непрямого управління. Автор цієї статті для низки своїх розвідок обрав ірраціональний вимір організаційної культури – оскільки саме в ірраціональних складниках містяться нетрадиційні, нестандартні, інноваційні фактори, корисні в умовах соціальних трансформацій і криз.

Досліджуючи організаційну культуру в значенні сукупності матеріальних і духовних надбань організації, які відображають її унікальність, певний етап розвитку і втілюються в практичній діяльності співробітників, у наших попередніх розвідках ми зіткнулись із низкою проблем методологічного плану. На жаль, їх розв'язання в наявній літературі нам знайти не вдалося, у зв'язку з чим відповідне завдання – виявити і намітити шляхи вирішення цих проблем – було поставлено для даної статті.

При цьому ми спираємось на два змістовно різні пласти робіт. З одного боку, це роботи, безпосередньо присвячені організаційній культурі – зокрема, роботи О.Бабича, О.Бойко, І.Животової, Г.Колеснікова, В.Колпакова, Г.Хаєта та ін. Другий пласт робіт – праці, присвячені діалектиці раціонального та ірраціонального (В.Асмус, А.Богомолів, П.Гайдено, Г.Горак, С.Кримський, В.Кизима, П.Копнін, В.Лекторський, М.Мамардашвілі, В.Скотний, В.Стьопін, В.Швирев).

Чи не найбільш серйозна методологічна проблема стосовно обраного предмета дослідження полягає в тому, що **організаційна культура на сьогоднішній день залишається здебільшого дослідженою в рамках спеціальних наук**, у першу чергу, – менеджменту, у філософських же розвідках звернення до неї дуже обмежені. Натомість ми прагнемо провести якісний філософський аналіз обраного предмета, тому що саме

філософське дослідження найбільше відповідає новаторським, творчим характеристикам, яких набуває організаційна культура, насичена ірраціональним.

Більше того: можемо додати, що саме філософське дослідження організаційної культури найбільш співзвучне виявленню її ірраціональних рис, оскільки філософія – як світогляд, як методологія пізнання, як форма суспільної свідомості, як цілісне знання про світ в цілому, як наука про найзагальніші закони буття та свідомості – постає способом і стилем *нераціоналізованого осягання життя*. Хоча філософування і передбачає будування мисленневих моделей, які фіксують положення людини в світі, це моделювання здійснюється із активним залученням як розумних, так і інтуїтивних, емоційних, напівсвідомих механізмів.

Отже, проблема, яку нам необхідно розв'язати, полягає в розриві, критичній неузгодженості між важливістю і нагальною потребою філософського осягнення ірраціонального і організаційної культури – і обмеженістю напрацьованого підґрунтя для цього вузькими рамками спеціальних наук. Адже – як підкреслюють зокрема П.Алексєєв, А.Панін – «для того, щоб вирішувати філософські проблеми, потрібно перш за все володіти філософськими засобами і спиратися на історію філософської розробки проблеми, на обширні філософські знання»[1].

З іншого боку, однією з найважливіших закономірностей розвитку світової культури і пізнання зокрема є взаємозалежність філософії і спеціальних наук[2,с.36-40]. В основі цієї взаємозалежності лежить взаємозв'язок загального (такого, що є предметом філософії та філософських наук), і одиничного, особливого (що постає предметом наук спеціальних). Таким чином, природна взаємодія філософії і спеціальних наук ґрунтується на діалектиці категорій загального й одиничного. Так діалектика визначає глибоку залежність філософії від спеціальнонаукового знання і, у свою чергу, не менш важливу залежність спеціальних наук від філософських знань.

Сенс цієї залежності полягає в тому, що філософія не має ніякого іншого первинного матеріалу, з узагальнення якого вона могла б виводити свою теорію, окрім сукупного фактичного і теоретичного матеріалу природничих, технічних і суспільних наук. *Їх зближення і інтеграція є характерною рисою постмодернізму*, що знаходить вираження не тільки в утворенні нових синтетичних наук (біохімії, біофізики, соціології політики та ін.), але й у перенесенні методів і принципів дослідження з однієї області в іншу, у взаємопроникненні методів. Причому це стосується не лише гуманітарного знання, в якому «постійно наявні тенденції до універсалізації і об'єднання за єдиною моделлю якщо не всього знання як такого, то, принаймні, методології»[3,с.137]. Інтеграція призводить до висновку, що багато проблем можуть отримати правильне наукове освітлення винятково за умови, що вони спиратимуться на здобутки різних наук – суспільних, природничих і технічних.

Отже, сучасне філософське дослідження, використовуючи специфічні філософські форми абстракції, проводить подальше глибоке опрацювання емпіричного і теоретичного матеріалу науки, виявляючи в ньому прихований за раціональними обґрунтуваннями смисл, який містить у собі вся маса особливих предметів і явищ, що вивчаються спеціальними науками. Адже кожен зі спеціальнонаукових підходів, висвітлює лише обмежений бік феномену організаційної культури. Вузьконаукове мислення,

виконуючи свої власні функції в пізнанні обмежених областей дійсності, разом з тим готує появу світоглядних абстракцій. Філософія йде далі, «вона має справу з вищим, вторинним рівнем узагальнення. Якщо первинний рівень призводить до формулювання законів конкретних наук, то завдання другого рівня – виявлення більш загальних закономірностей і тенденцій»[4].

Зрозуміло, що на цьому шляху існує низка загроз і відповідна низка застережень, які нам необхідно врахувати в подальшому аналізі.

Так, щоб зробити глибші узагальнення, філософія не може прямолінійно і «некритично» скористатися вже готовими висновками спеціальних наук: філософ повинен зрозуміти як факти, на які спираються спеціальнонаукові теорії, так і зміст цих теорій, і спосіб їх виведення з фактів. Тому філософія повинна в деякій мірі уподібнюватися спеціальним наукам, філософ повинен володіти певною професійною підготовкою в одиничних, спеціальних галузях науки. При цьому спеціальнонауковий професіоналізм дослідника, який проводить філософський аналіз, не повинен домінувати над його філософськими компетенціями. Це *по-перше*.

По-друге, нам необхідно уникнути небезпеки редукціонізму – зведення опису складноорганізованих соціальних систем до простіших моделей природних структур і форм. Редукція як логіко-методологічний прийом, що полягає у зведенні в процесі дослідження одного явища до іншого, дуже часто використовується в соціальній філософії, коли досліджуваний предмет досить складний і його не можна вивчити без почергового абстрагування від окремих властивостей[5,с.572]. Проте перебільшення значення редукції призводить до ігнорування специфіки методологічної призми дослідження – яке слідує фактично з абсолютистського заперечення різноманітності світу і з проголошення можливості пояснити все складне через просте. Редукція, як і будь-яка з методологічних моделей, працює лише в певних межах, а за ними абсолютизується до редукціонізму і проявляє свою обмеженість[6].

Найбільш надійний спосіб унебезпечитись від редукціонізму – грамотне застосування системного і холистичного підходів. Тому ми обов'язково залучимо їх до нашого інструментарію. Редукціонізм є особливо небезпечним для дослідження різних аспектів проблематики ірраціонального – як влучно зазначають В.Шубін і Є.Смотрицький, «редукціонізм тим і небезпечний, що живить сатанинські кодекси раціоналізму»[7,с.48]

Отже, філософську концепцію ірраціонального виміру організаційної культури ми зможемо створити винятково за посередництвом глибокого й кваліфікованого «вторгнення» філософії в зміст спеціальнонаукового знання, на основі глибокого філософського аналізу матеріалу науки. Такий аналіз повинен мати критичний характер, філософія не повинна приймати повністю на віру ні факти, ні висновки спеціальних наук. І досліджувана проблема повинна бути піднята на рівень всезагальності – як свого часу була піднята на рівень філософії проблема відносності, поставлена А.Ейнштейном.

Так ми вирішимо першу методологічну проблему.

Проблема друга – *поширене в науковій літературі тлумачення ірраціонального як діалектичної протилежності раціонального все частіше демонструє свою обмеженість і не задовольняє вимоги наукового плюралізму*. Таке тлумачення ніби «роз'єднує», «розриває» цілісне явище на дві нерівноправні складові (з яких раціональне тради-

ційно розуміється як домінуюче і ведуче начало). На користь розв'язання цієї проблеми може послужити **холістичний** (холістський, холічний) **підхід**, який викриває засади цілісності явищ, а також **тріадний** (в інших формулюваннях – триарний) **підхід** як його специфічна, відносно нова і непопулярна для вітчизняного суспільствознавства, складова.

Назва і сутність холістичного підходу походить від терміна «холізм», яким позначалась ідеалістична «філософія цілісності» (термін запроваджений Я.Сметсом у книзі «Холізм і еволюція». Цілісність світу в цій течії розглядається як наслідок творчої еволюції, що спрямовується не матеріальним і невідчужим пізнанням «фактором цілісності»[8]. Проте в сучасній філософії і методології науки поняття холізму використовується більше для позначення сукупності принципів, що пояснюють закони розвитку світу через цілісність.

Згідно більш прикладних настанов, холістичний підхід до наукового дослідження передбачає:

- таке уявлення про явище, річ, сукупність речей або явищ, де єдине, цілісне передує складовим частинам;
- деяку континуальність (послідовність), відсутність розривів;
- одночасне охоплення всього явища, речі, предмету, прозріння в суть того, що є загальним для ланцюжка істот, речей, явищ[9].

Отже, застосування холістичного підходу орієнтує нас на розуміння організаційної культури як цілісності в єдності всіх її складових. Зокрема, при осмисленні ірраціональних та раціональних компонентів організаційної культури ми повинні надавати пріоритет їх тлумаченню не як автономних протилежностей, а як тісно і постійно взаємодіючих складових, що тримають цілісність організаційної культури.

Намагаючись вивчати організаційну культуру як цілісність, нам доцільно спиратись і на евристичний потенціал **культурологічного підходу**. Завдяки широкій палітрі поняття культури та пізнавальним можливостям культурології – науки, що вивчає культуру як цілісність, він дає можливість дослідити безліч природних, соціальних, екологічних, економічних, педагогічних, інформаційних та інших об'єктів та явищ культурологічного феномену. Вихідним положенням культурологічного підходу є розгляд сучасного світу як багаторівневої ієрархічної системи «Культура», яка складається з низки відносно самостійних підсистем: культури людства, культури різних цивілізацій, національних і етнічних культур, організаційної культури, культури матеріальної і духовної, найрізноманітніших субкультур тощо. Особливе значення має дослідницько-пізнавальний потенціал культури для вивчення людини і суспільства.

Культурологічний підхід інтегрує дослідницький потенціал, накопичений рядом наук, які вивчають культуру (філософією культури, теорією культури, мистецтвознавством, психологією культури, соціологією культури, історією культури та ін.), і реалізує прагнення до аналізу предмета дослідження як культурного феномену. У межах культурологічного підходу культура розглядається як система, що складається і функціонує у взаємодії: об'єктивної (будь-які культурні об'єкти) і суб'єктивної («зліпок» культури і свідомості) форм; раціональної й емоційно-чуттєвої її складової; культурно-інноваційних механізмів проникнення культури в усі галузі і сфери людської діяльності; процесів виробництва, розповсюдження (трансляції) і «присвоєння» культурних цінностей тощо.

Для розуміння співвідношення раціонального та ірраціонального в структурі організаційної культури корисним для нас може виявитись **тріадний підхід**. Саме за допомогою цього відносно не популярного для вітчизняної філософії підходу можна найкращим чином показати співвідношення раціонального та ірраціонального не як розрізнених протилежностей, а як цілісної єдності.

Тріадність як засада цілісності різних феноменів визнається різними науковцями і по відношенню до різних галузей життєдіяльності. На відміну від дуальної картини світу (звичної для вітчизняного суспільствознавства), холістична парадигма триєдності шукає відповіді на питання «яким чином і для чого здійснюється той чи інший рух під впливом внутрішніх причин?», а мета дій визначається як «гармонізувати процеси, що відбуваються в системі»[10,с.141]. Її ключова ідея звучить таким чином: *не існує двох сутностей, які б склали ціле і не були пов'язані чимось іще. Пара протилежностей протиприродна і виникає лише в механістичній – спрощеній свідомості людини. Прикладами тріад у соціальному житті є:*

- три сутності людини: тіло, душа, свідомість;
- поділ влади в державі на три гілки: законодавчу виконавчу, судову;
- ідеальна держава, за Платоном, складається з трьох компонентів: правителів-філософів, воїнів-стратегів, виробників (землеробів і ремісників); цій же моделі відповідають і три частини душі людини;
- демократизм, авторитаризм і лібералізм визначають три можливі базові форми державної ідеології, що є взаємодоповнюючими і в сукупності складають цілісність і т.д.

А.Харитонов пропонує розглядати круговорот енергії у світі в єдності трьох процесів, що забезпечують його цілісність:

- 1) розсіювання енергії, що описується часткою хаосу;
- 2) концентрації енергії, що описується часткою порядку;
- 3) стремлінням до рівноваги цих двох протилежних процесів [10,с.14].

Окремі ідеї щодо застосування тріадного підходу в осмисленні феноменів раціонального та ірраціонального ми знайшли в дисертації К.Узбека, присвяченій античному раціоналізму. Так, у його дослідженні серед інших аспектів наукової новизни:

- по-перше, обґрунтовано погляд, що «ядром» концептуального розмаїття форм античного раціоналізму, що зароджувався, була семантична тріада понять: $\mu\upsilon\omicron\varsigma$ (переказ, міф) → $\mu\alpha\upsilon\epsilon\mu\alpha$ (знання, пізнання) → теоретичний (гераклітів) $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ (логос). На нашу думку, тут можна побачити поступовий перехід від ірраціонального міфу через раціональне знання до їх конструктивного сполучення, яке дає справжню, істинну мудрість;
- по-друге, показано, що в еволюції математичного і філософського теоретичного раціоналізму основну функцію виконували тріадичні структури ідей і проблем виду: «безмежне – подільність – межа»; «дискретне – неперервне – нескінченне»; «атом – порожнеча – рух». Пізніше ця тріадична структура самоорганізації знань в узагальненій логічній формі – як вказує К.Узбек – визначить семантичну структуру доказового силогізму: «великий термін» → «малий термін» → «середній термін»;
- по-третє, з'ясовано, що і теоретична мова античного раціоналізму є тріадичною. Вона базується на семантичній структурі триєдності концептуальних ідей – понять, і тільки встановлення сутнісного зв'язку між

ними у формі абсолютного відношення, тобто системи відносин, що мають «межу», встановлену діалектичним методом дослідження та доказом, призводив до теоретичної істини як образу цілісності досліджуваного предмета, сутності, процесу [11, с.6-7].

Якщо застосувати принцип тріадності до пояснення організаційної культури в єдності її раціональних та ірраціональних начал, то необхідно доповнити цю пару третім компонентом. Спираючись на чисельність проаналізованих джерел із проблематики ірраціонального, на нашу думку, цим третім компонентом повинно стати дораціональне – адже воно, з одного боку, неусвідомлене, несистематизоване, необґрунтоване і т.п., тобто характеризується всіма специфічними рисами ірраціонального, а з іншого, – воно ще має можливість стати раціонально усвідомленим. Тоді безпосередньо ірраціональне для їх розрізнення варто називати надраціональним.

Отже, надалі ми будемо виходити з того, що дораціональне, раціональне та надраціональне співіснують у *тріадній єдності*, забезпечуючи всезагальну багатовимірність культури. При цьому – оскільки нерациональні компоненти у нашій моделі стає більше – нам необхідно забезпечитись від сходження до крайності ірраціоналістів, для яких раціональне знання в принципі не може охарактеризувати сутність предмета, воно можливе лише стосовно світу явищ, а світ речей сам по собі недосяжний.

У такий спосіб за допомогою холистичного і тріадного підходів ми вирішуємо другу методологічну проблему нашого дослідження.

Третя проблема породжується тим, що і сам феномен організаційної культури, і проблематика її ірраціонального виміру представляють собою складні *міждисциплінарні напрямки досліджень*. Зокрема, як підкреслює В.Швирев, проблема раціональності у своїй сутності постає філософсько-світоглядною проблемою і проблемою сучасної культури в цілому, адже вона неминуче виявляється пов'язаною з осмисленням можливих типів ставлення людини до світу і її «вписування» в цей світ. І в цьому розумінні вона – включаючи масу аспектів більш прикладного часткового характеру – з необхідністю виступає також і *міждисциплінарною проблемою* (курсив наш. – Є.Н.) [12, с.3].

Забезпечення грамотної конструктивної *інтеграції* всіх існуючих спеціальнонаукових підходів до цих феноменів потребує активного залучення засобів міждисциплінарних досліджень. Вони на сьогоднішній день комплексно зібрані в синергетичній методології. Синергетика як методологія наукового дослідження розширює і збагачує потенціал *системного підходу* і повною мірою узгоджується з традиційними для вітчизняної філософії принципами матеріалістичної *діалектики*. Проте вона краще за останню пояснює спонтанність саморозгортання внутрішнього змісту складних нелінійних систем, якою ми вважаємо і організаційну культуру – а тому в нашому дослідженні може принести більше користі.

Чи маємо ми право застосувати синергетичну методологію до організаційної культури? Маємо, по-перше, тому, що ми розглядаємо її як систему. І ця система володіє низкою характеристик, по відношенню до яких синергетика вже давно проявила свою конструктивність:

– організаційна культура є складною системою – вона містить дуже багато різноякісних елементів, впорядкування яких результується в певній ієрархічній структурі. Організаційну культуру неможливо звести до яко-

гось одного або кількох найважливіших елементів – сказавши, наприклад, що вона є системою цінностей або системою норм тощо;

– організаційна культура є відкритою дисипативною системою: перше означає, що вона має можливість вільно обмінюватися речовиною, енергією чи інформацією з оточуючим середовищем (що зрозуміло, адже будь-яка організація в постійних комунікаціях обмінюється цими ресурсами з постачальниками, клієнтами, партнерами, кредиторами та ін.); друге ж означає, що організація *не може не* обмінюватись деякими елементами із суб'єктами оточення, тобто що організаційна культура може існувати тільки за умови постійного обміну з середовищем речовиною, енергією та інформацією;

– організаційна культура є нелінійною системою, здатною до самоорганізації та саморозвитку – що означає поліваріантність і принципову непередбачуваність подальшого розвитку організаційної культури: кількість його варіантів більше, ніж у лінійних систем, бо слабкі впливи можуть спричинювати дуже великі наслідки і навпаки масштабні, сильні дії можуть затухати без істотних результатів.

Таким чином, обравши холистичний і тріадний підходи як провідні в методології сучасного філософського дослідження ірраціонального в організаційній культурі, і доповнивши їх міждисциплінарним потенціалом системного, діалектичного і синергетичного підходів, ми вирішуємо ключові методологічні проблеми. Така методологія цілком відповідає вимогам постнекласичного дослідження і є адекватним інструментарієм подальших розвідок у царині проблематики організаційної культури.

Список використаних джерел

1. Алексеев П.В. Философия: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2003 [Электронный ресурс] / П.В.Алексеев, А.В.Панин. – Режим доступа: <http://www.i-u.ru/biblio/archive/alekseev%5Ffilosofija/01.aspx>.
2. Орлов В.В. Философия экономики / В.В.Орлов, Т.С.Васильева. – Пермь: Изд-во Пермского ун-та, 2006. – 266 с.
3. Соколов Б.Г. Науки о человеке: универсализация и конфликт методологий // Методология гуманитарного знания в перспективе XXI века. К 80-летию профессора Моисея Самойловича Кагана. Материалы международной научной конференции. 18 мая 2001г. Санкт-Петербург. Серия «Symposium». Выпуск №12. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2001. – С.137-139.
4. Философия: Учеб. пособие. – М.: Юристъ, 1998 / [Электронный ресурс] / Г.И.Иконникова, В.Н.Лавриненко, В.П.Ратников, М.М.Сидоров; под ред. проф. В.Н.Лавриненко. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/lavr/01.phr.
5. Філософський словник / [за ред. В.І.Шинкарука]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800с.
6. Сидоренко Л.І. Матеріали по світоглядно-методологічним концепціям (Для аспірантів біологічного факультету) [Електронний ресурс] / Л.І.Сидоренко. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/biol-asp.html>.
7. Шубин В.И. Редукционизм как научно-философский принцип (Учебное пособие по философии науки) [Электронный ресурс] / В.И.Шубин, Е.Ю.Смотрицкий. – Режим доступа: <http://smotrytskyu.narod.ru/publication-unpublished.htm>.
8. Холизм // Большая советская энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bse.sci-lib.com/article119471.html>.

9. Дугин А.Г. Философия традиционализма. – М., 2002 [Электронный ресурс] / А.Г.Дугин. – Режим доступа: <http://www.arcto.ru/modules.php?name=News&file=article&sid=118#04>.

10. Харитонов А.С. Гармония хаоса и порядка в круговороте энергии. Холистическая парадигма триединства природы, человека и общества / А.С.Харитонов. – М.: РФО РАН, 2004. – 147с.

11. Узбек К.М. Антична математика і становлення системних підвалин філософського раціоналізму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософ. наук: спец. 09.00.09 «Філософія науки» / К.М.Узбек. – К., 2005. – 39с.

12. Швырев В.С. Рациональность как философская проблема // Рациональность как предмет философского исследования / В.С.Швырев; [отв. ред. Б.И.Пружинин, В.С.Швырев]. – М.: ЦОП Института философии РАН, 1995. – С.3-20.

Нестеренко Е.А. Философское исследование иррационального в организационной культуре: особенности методологии

Осмысливаются ключевые методологические проблемы и особенности инструментария современного философского исследования феномена организационной культуры и ее иррационального измерения.

Ключевые слова: организационная культура, иррациональное, методология, холистический подход, триадный подход.

Nesterenko, J.A. Philosophical research of the irrational phenomena in an organizational culture: features of methodology

Key methodological problems and features of instrument of modern philosophical research of the organizational culture phenomenon and its irrational measuring are comprehended.

Key words: organizational culture, irrational, methodology, holistic approach, triad approach.

УДК141.7:316.3:321.64:[008+321.01]

Кострюков С.В.

Духовна влада культури і культурна політика держави

Аналізується вплив культури на політику держави; визначається, що в міру цього впливу політика все більш набирає рис демократизму і гуманізму

Ключові слова: культура, влада, освіта, особистість, виховання.

Одним з важливих шляхів становлення сучасної української культури є повернення до справжніх духовних цінностей минулого. Вирішення цього завдання дозволить стверджувати, що в основі розвитку вітчизняної культури лежить стала тенденція – її пошуково-відроджувальний характер, який своєю чергою сприяє становленню «влади культури». Остання зумовлена також і потребою влади в культурній обґрунтованості своєї легітимності, оскільки остання – це спосіб надання владним стосункам загальнозначущої форми, коли суспільство приймає певні норми і цінності, які примушують визнавати право одних та впливати на інших. Це лише дослідників феномен влади цікавить переважно як об'єкт аналізу, тобто, як подія, котра розглядається незалежно від того, є вона легітимною чи ні[1;2;3;4]. Що ж до представників владних структур, то вони найбільше зацікавлені в тому, щоб члени суспільства приймали наявну форму управління як законну. Саме під цим оглядом у статті розглядається розвиток духовної влади культури і становлення культурної політики сучасної Української держави. Поняття «легітимний порядок» розробив і запровадив у науковий обіг відомий німецький соціолог М.Вебер. З його погляду, легітимний порядок (legitim Ordnung) можна класифікувати за характером мотивацій тих, хто підкоряється цьому порядку. На думку Р.Арона, Вебер розрізняє чотири типи порядку, які нагадують чотири типи соціальної поведінки, але не зовсім ті ж: порядок афективний або емоційний, ціннісно-раціональний, релігійний і, нарешті, порядок, який визначається зацікавленістю[2,с.548]. Сучасні дослідники виділяють значно більше видів легітимності (легітимності традиційного виду, харизматичного виду, правничо-раціональна, національно-патріотична, соціально-евдемонічна, культурно-релігійна та ін.)[3;4]. Серед зазначена з видів легітимності нас, природно, цікавить той, котрий органічно пов'язаний з культурологічними засадами. Не випадково представники владних структур часто спілкуються, іноді заграють з діячами культури, бо розуміють, що завдяки іміджу останніх можна заробити собі капітал, крім того, завдяки засобам масової інформації діячі культури мають великий вплив на широкий загал членів суспільства. Проте це лише видимий бік справи, а є ще й невидимий, оскільки утвердження певних культурних цінностей позитивно відбивається на легітимності влади. Саме завдяки